

Številka: 320-05/25-3/
Datum: 5. 2. 2025

Na podlagi 42., 126., 131. in 133. člena Poslovnika Državnega zbora je Odbor za infrastrukturo, okolje in prostor kot matično delovno telo pripravil

POROČILO

k Predlogu zakona o nujnih ukrepih za omilitev posledic obračuna visoke omrežnine za gospodinjske odjemalce (ZNUOPOVO), druga obravnava, EPA 1924-IX.

Odbor za infrastrukturo, okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu Odbor) je na 67. nujni seji 4. 2. 2025 kot matično delovno telo obravnaval Predlog zakona o nujnih ukrepih za omilitev posledic obračuna visoke omrežnine za gospodinjske odjemalce (v nadaljnjem besedilu Predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Skupina poslank in poslancev s prvopodpisanimi mag. Miroslavom Gregoričem in Janijem Prednikom (v nadaljnjem besedilu predlagatelj).

Odboru je bilo posredovano **gradivo**, objavljeno na spletnih straneh Državnega zbora:

- Predlog zakona,
- Mnenje Zakonodajno-pravne službe,
- Mnenje Vlade,
- Mnenje Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj,
- Pripombe Agencije za energijo in
- Stališče Gospodarske zbornice Slovenije.

V poslovniskem roku so **amandmaje vložile**:

- poslanske skupine Svoboda, SD in Levica k 1. členu, za nov 1.a člen, k 2. členu, za naslov novega poglavja »PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA«, k 3. členu in k naslovju poglavja »KONČNA DOLOČBA« ter;
- PS NSi k naslovu Predloga zakona ter k 1., 2. in 3. členu.

Na seji Odbora so sodelovali predstavnik predlagatelja, poslanec mag. Miroslav Gregorič; predstavnica Vlade, državna sekretarka na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo mag. Tina Seršen; predstavnica Zakonodajno-pravne službe Valentina Marolt ter; predstavnik Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, državni svetnik Leopold Pogačar.

Predstavniki predlagatelja je v uvodni obrazložitvi poudaril, da je omrežnina eden izmed temeljnih virov za obratovanje, vzdrževanje ter investiranje prenosnega in distribucijskega omrežja. Glavni cilj Predloga zakona je omiliti posledice, ki so nastale zaradi zvišanja omrežnine iz naslova obračunske moči v višji sezoni za odjemno skupino gospodinjskih odjemalcev, kot je bilo to uveljavljeno z Aktom o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje, ki ga je sprejela Agencija za energijo (v nadaljevanju Agencija) in je začel veljati 1. 10. 2024, in pripadajočimi tarifnimi postavkami Akta o določitvi tarifnih postavk za omrežnine elektrooperaterjev. Z namenom omilitve posledic in vpliva visokih stroškov omrežnine na gospodinjske odjemalce v višji sezoni se za to odjemno skupino tarifne postavke za distribucijskega operaterja za obračunsko moč v časovnem bloku 1 začasno, za meseca januar in februar 2025, izenačijo s tarifnimi postavkami časovnega bloka 2, pri čemer se hkrati za ta čas omrežnina za presežno obračunsko moč v višji sezoni za časovni blok 1 gospodinjskim odjemalcem ne obračuna.

Med drugim je izpostavil, da veljavni sistem omrežnine deluje zaviralno za zeleni prehod. Glavni cilj Predloga zakona ni poseg v omrežninsko metodologijo, ampak časovno omejeno omiliti posledice, ki so nastale zaradi zvišanja omrežnine iz naslova obračunske moči v višji sezoni za odjemno skupino gospodinjskih odjemalcev. Ob tem je izrazil upanje, da bo Agencija, v skladu z nekaterimi njihovimi napovedmi, v nadaljevanju poenostavila sistem z manj časovnimi bloki ter spremenila določene obračunske moči in zmanjšala razlike v faktorjih med časovnimi bloki.

Predstavnica Vlade je izrazila podporo Predlogu zakona in izpostavila, da je upravičeno, da država pred nesorazmernimi dvigi na položnicah zaščiti ljudi, ki so v preteklosti sprejemali pravilne investicijske odločitve. Analize Ministrstva za okolje, podnebje in energijo (v nadaljevanju MOPE) kažejo, da bodo pri gospodinjskem odjemu s sončnimi elektrarnami ter s sončnimi elektrarnami in toplotnimi črpalkami na letni ravni dvigi na položnicah presegli 200 %. Gre za nesorazmeren dvig pri najbolj ranljivi odjemni skupini, ki je bil uveden brez ustreznega prehodnega obdobja, ob tem pa tudi ni bilo zasledovano načelo postopnosti pri prehodu iz enega v drug omrežninski sistem. Vse državne politike, tudi omrežninska, morajo zasledovati temeljni cilj čim hitrejšega prehoda v podnebno nevtralno družbo, nujen ukrep tega pa je spodbujanje investicij v čiste tehnologije ter pravičen energetski prehod za vse državljane. Poudarila je, da se Vlada zaveda neodvisnosti nacionalnega regulatorja, a da mora tudi ta neodvisnost delovati v okvirih višjih državnih strateških podnebno-energetskih ciljev. Posledično Vlada podpira ukrepe, ki ščitijo tiste, ki so v preteklosti vlagali v čiste tehnologije, pred nesorazmernimi učinki javnih dajatev, prav tako pa dajejo jasen signal tistim, ki se za vlaganje v čiste tehnologije še niso odločili, da je država resna pri zasledovanju svojih podnebnih ciljev.

Predstavnica Zakonodajno-pravne službe (v nadaljevanju ZPS) je v predstavitvi pisnega mnenja izpostavila, da je ZPS Predlog zakona preučila v okviru svojih pristojnosti in glede predlaganih ukrepov opozorila na to, da določbe Predloga zakona, ki pomenijo določanje tarifnih postavk in omrežnine, pomenijo urejanje vsebine, ki se ureja v splošnem aktu nacionalnega regulativnega organa, zato niso v skladu z ustavnimi načeli pravne države in delitve oblasti, in z direktivo EU, ki ureja pravila notranjega trga električne energije. Poudarila je, da glede na to, da ukrepi veljajo za meseca januar in februar tega leta, je retroaktivna veljava določb možna le, če je utemeljena z javno koristjo, brez katere ne bi bilo mogoče doseči cilja, ki se s Predlogom zakona zasleduje in se s tem ne posega v pridobljene pravice. Pripombe so se nanašale tudi na potrebo po večji jasnosti in določnosti besedila Predloga zakona, z vidika načela enakosti pred zakonom pa je opozorila, da je treba preveriti, ali Predlog zakona enako ureja položaje vseh subjektov, za katere naj bi veljal. V zvezi z

amandmaji PS NSi, ki širijo vsebino zakona na poslovne odjemalce, pa je opozorila na vprašljivost njihove skladnosti s pravili prava EU o državnih pomočeh.

Predstavniki Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (v nadaljnjem besedilu Komisija) je poudaril, da Komisija Predlog zakona podpira. Predlog zakona po mnenju Komisije sicer ne razrešuje vseh dilem glede obračunavanja omrežnine, vendar bo v določeni meri v časovno omejenem obdobju finančno razbremenil določene skupine gospodinjskih odjemalcev, ki se, ob že siceršnjih višjih cenah goriva in osnovnih življenjskih potrebščin, soočajo z bistveno višjimi stroški omrežnine zaradi prenovljene metodologije obračunavanja omrežnine. Zaradi kompleksnosti nove metodologije imajo gospodinjski odjemalci tudi težave pri razumevanju sistema, kar otežuje prilagajanje njihovega odjema. Izpostavil je, da Komisija že dlje časa opozarja na problem finančno nepredvidljivega okolja za investitorje v sončne elektrarne, predvsem zaradi nepredvidljivih stroškov, kot je višja omrežnina. Komisija je opozarjala, da lahko ta negotovost zmanjša interes potencialnih investitorjev v sončne elektrarne, kar lahko ogrozi zeleni prehod, glede na informacije iz MOPE pa se ta trend tudi dejansko uresničuje.

Med drugim je še poudaril, da glede na mnenje Agencije, da Predlog zakona posega v njeno pristojnost določanja tarifnih postavk omrežnine in da je zato v nasprotju z evropsko zakonodajo ter že vzpostavljeno evropsko sodno prakso, Komisija poudarja, da je treba v nadaljnji obravnavi preveriti vsa opozorila Agencije. Po potrebi je treba zakonsko rešitev nadgraditi, da se odpravi morebitne dvome o neskladnosti Predloga zakona z evropsko zakonodajo. Komisija sicer priznava pomen neodvisnosti in samostojnosti Agencije, kar je nedvoumno, vendar obenem opozarja, da drugi odstavek 33. člena Energetskega zakona (v nadaljevanju EZ-2) predstavlja preveč strog pristop. Ta določba namreč državnim organom in organom lokalnih skupnosti preperečuje, da bi od direktorja, zaposlenih ali članov Agencije zahtevali, da pri svojem delu upoštevajo njihova stališča ali usmeritve. Komisija se strinja z mnenjem MOPE, da je nujno, da vse politike, vključno z dejavnostmi Agencije, upoštevajo ključne ukrepe, s katerimi se država zavezuje k zelenemu prehodu, kar je obveznost vseh držav članic EU.

* * *

V **razpravi** je bila iz PS NSi podana ocena da je Predlog zakona nesistemski in verjetno protiušten ter v zvezi s tem izpostavljena opozorila Agencije in Evropske komisije o nedopustnosti poseganja v pristojnosti nacionalnega energetskega regulatorja. Po njihovem mnenju Predlog zakona tudi ne rešuje bistva težave, predvsem pa ne zajema poslovnih odjemalcev, ki prav tako plačujejo nesorazmerno visoke stroške električne energije oziroma omrežnine. Posledično je PS NSi vložila amandmaje, s katerimi je predlagala, da se nujni ukrepi za omilitev posledic obračuna visoke omrežnine uvedejo tudi za poslovne odjemalce. Glede omenjenih amandmajev je predsednik Odbora pojasnil, da njihova vsebina presega določbo tretjega odstavka 129. člena Poslovnika državnega zbora, ki določa, da se lahko z amandmaji predlagajo le novi členi, ki vsebujejo rešitve, izhajajoče iz ciljev in načel Predloga zakona. Amandmaji PS NSi pa predstavljajo novo vsebino, ki mora biti predmet novega zakonodajnega postopka, njihova obravnava v okviru tega postopka pa bi pomenila kršitev večfaznosti zakonodajnega postopka, zato Odbor o teh amandmajih ni glasoval.

Iz PS SDS pa je bila izražena kritika Vladi in koaliciji, ker bi se po njihovem mnenju glede problematike visokih cen omrežnine morali odzvati prej, in sicer bi lahko od Agencije še v času priprave nove metodologije pridobili natančnejša pojasnila o učinkih novega obračunavanja omrežnine. Kljub zavedanju o pomenu neodvisnosti in samostojnosti Agencije so izpostavili določbo 33. člena EZ-2, ki državnim organom in

organom lokalnih skupnosti preprečuje, da bi od direktorja, zaposlenih ali članov Agencije zahtevali, da pri svojem delu upoštevajo njihova stališča ali usmeritve. Po njihovem mnenju ta določba predstavlja preveč strog pristop in daje Agenciji večja pooblastila, kot bi jih morala imeti. V zvezi z vsebino Predloga zakona pa so opozorili, da ukrep za omilitev posledic obračuna visoke omrežnine zajema samo letošnja januar in februar, čeprav so bili višji računi iz tega naslova izdani že za november in december 2024. Posledično ni pravega razloga, da tudi november in december 2024 ne bi bila vključena v Predlog zakona, zato so pozvali k oblikovanju in sprejemu amandmaja, s katerima bi ukrep delnega znižanja stroška za uporabo omrežja veljal tudi za ta dva meseca. Med drugim so bili tudi kritični do dejstva, da na seji ni bilo prisotnih predstavnikov Elesa in Agencije, čeprav so bili na sejo vabljeni.

Koalicijski poslanci so izrazili podporo Predlogu zakona. Ob tem so zavrnili kritike nekaterih opozicijskih poslancev, da bi morala Vlada oziroma koalicija reagirati prej, saj je bil nov način obračunavanja omrežnine s strani Agencije z vidika stroškov za odjemalce večkrat predstavljen kot neproblematičen. Po trditvah Agencije je bilo namreč za predvidevati, da bodo na primer gospodinjiski odjemalci, ki porabljajo izredno malo električne energije, tudi po novem načinu obračunavanja omrežnine plačevali približno enako, ali celo manj. V praksi pa se je izkazalo, da so tudi takšne odjemalce doletele drastične podražitve, tudi do 600 %. Poudarili so, da so predstavljenim predvidenim izračunom novega obračunavanja s strani Agencije verjeli, ko pa se je po prejemu prvih računov izkazalo, da gre pri nekaterih odjemalcih tudi za ekstremne dvige, je koalicija nemudoma reagirala in pripravila ta Predlog zakona. Ob tem so pozdravili dejstvo, da je Agencija javnosti pred kratkim predstavila delno analizo podatkov, na podlagi katerih so prišli do nekaterih spoznanj, ki bi lahko služile kot podlaga za določene spremembe in poenostavitve metodologije obračunavanja omrežnine.

Na nekatere izpostavljene pripombe opozicijskih poslancev se je odzvala tudi predstavnica Vlade. Glede stroškov omrežnine poslovnih odjemalcev je izpostavila, da so mali poslovni odjemalci v glavnem na boljšem, pri večjih odjemalcih pa so podatki zelo različni. Poudarila je, da kljub podražitvi podjetja še vedno plačujejo eno najnižjih omrežnin v EU in nižjo kot v vseh sosednjih državah. V zvezi s predlaganimi amandmaji PS NSi, po katerih naj bi se nujni ukrepi za omilitev posledic obračuna visoke omrežnine uvedli tudi za poslovne odjemalce, pa je poudarila, da bi vključitev poslovnih odjemalcev glede na pravo EU skoraj zagotovo pomenila nedovoljeno državno pomoč.

* * *

Odbor je **sprejel amandmaje** poslanskih skupin Svoboda, SD in Levica k 1. členu, za nov 1.a člen, k 2. členu, za naslov novega poglavja »PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA«, k 3. členu in k naslovju poglavja »KONČNA DOLOČBA«.

Neppravilno vloženi so bili amandmaji PS NSi k naslovu Predloga zakona ter k 1., 2. in 3. členu.

* * *

Odbor je v skladu s 128. členom Poslovnika Državnega zbora glasoval še o vseh členih Predloga zakona skupaj in jih sprejel.

Na podlagi prvega odstavka 133. člena Poslovnika Državnega zbora je pripravljeno besedilo dopolnjenega predloga zakona, v katerega so vključeni sprejeti amandmaji. Dopolnjen predlog zakona je sestavni del tega poročila.

Za poročevalca Odbora na seji Državnega zbora je bil določen predsednik Odbora Tomaž Lah.

Anton Pelko, l.r.
sekretar

Tomaž Lah
predsednik

DOPOLNJEN PREDLOG ZAKONA

o nujnih ukrepih za omilitev posledic obračuna visoke omrežnine za gospodinjske odjemalce (ZNUOPOVO)

1. člen
(vsebina zakona)

S tem zakonom se zaradi vpliva visokih stroškov omrežnine v višji sezoni na ceno električne energije določa začasni ukrep delnega znižanja stroška za uporabo omrežja za gospodinjske odjemalce električne energije za meseca januar in februar 2025.

1.a člen
(pomen izrazov)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, pomenijo:

1. »časovni blok« predstavlja obdobje znotraj dneva in je določen ločeno za višjo in nižjo sezono ter delovni dan in dela prost dan;
2. »dobavitelj« pomeni pravno ali fizično osebo, ki opravlja dejavnost dobave, in ne pomeni proizvajalca, razen če se proizvajalec uvrsti v bilančno shemo in pridobi status člana bilančne sheme;
3. »dogovorjena obračunska moč« pomeni vnaprej določeno obračunsko moč posameznega odjemalca kot uporabnika sistema, ki ne sme biti večja od priključne moči iz soglasja za priključitev, pri čemer priključna moč iz soglasja za priključitev za potrebe določitve obračunske moči pomeni tudi električno moč, določeno z dejanskim omejevalcem toka na prevzemno-predajnem mestu;
4. »elektrooperater« pomeni systemskega operaterja ali distribucijskega operaterja, kot sta opredeljena v 76. in 12. točki 4. odstavka Zakona o oskrbi z električno energijo (Uradni list RS, št. 172/21; v nadaljnjem besedilu: ZOE);
5. »gospodinjski odjemalec« pomeni odjemalca, ki kupuje električno energijo za lastno rabo v gospodinjstvu, in ne vključuje trgovskih ali poklicnih dejavnosti;
6. »obračunska moč« predstavlja največjo dovoljeno električno moč, ki jo lahko odjemalec uporablja v določenem obračunskem obdobju in na podlagi katere se izračunavajo omrežnina ter drugi stroški povezani z uporabo;
7. »omrežnina« pomeni znesek, ki ga je za uporabo elektroenergetskega sistema dolžan plačati odjemalec kot uporabnik sistema;
8. »prevzemno-predajno mesto« pomeni mesto v prenosnem ali distribucijskem sistemu, kjer se izvajata prevzem in predaja električne energije ter na katerem se praviloma izvajajo meritve ali drug način ugotavljanja realiziranih količin o oddaji in odjemu električne energije, za kar se določijo ustrezne merilne točke, pri čemer se vsakemu prevzemno-predajnemu mestu dodeli najmanj ena merilna točka;
9. »tarifna postavka« je vrednost posameznega tarifnega elementa za uporabo omrežja, izražena v denarni enoti na obračunsko enoto;
10. »višja sezona« predstavlja del koledarskega leta, ki obsega mesece november, december, januar in februar, in predstavlja obdobje z višjo obremenitvijo omrežja, kot je to opredeljeno v Aktu o metodologiji za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje (Uradni list RS, št. 146/22, 161/22, 50/23, 71/23, 117/23, 5/24, 30/24, 49/24 in 107/24).

(2) Drugi izrazi s področja oskrbe z električno energijo, ki niso opredeljeni s tem zakonom, imajo enak pomen, kot ga določajo ZOEE in drugi predpisi s področja oskrbe z električno energijo.

2. člen

(začasno delno znižanje stroška za uporabo omrežja v višji sezoni za gospodinjske odjemalce)

(1) Tarifne postavke elektrooperaterjev za obračunsko moč v višji sezoni se za gospodinjske odjemalce v časovnem bloku 1 znižajo na vrednost tarifnih postavk časovnega bloka 2.

(2) Ugotovljeni manko omrežnine za leto 2025, ki nastane zaradi ukrepa iz prejšnjega odstavka, se pokrije v breme družbe ELES, d.o.o., operaterja kombiniranega prenosnega in distribucijskega elektroenergetskega omrežja.

(3) Ukrep iz tega člena velja od 1. januarja 2025 do 28. februarja 2025.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

3. člen

(poračun stroškov omrežnine iz naslova tarifnih postavk za obračunsko moč gospodinjskim odjemalcem za meseca januar in februar 2025)

(1) Če gospodinjski odjemalec prejme račun za mesec januar ali februar 2025, iz katerega izhaja, da mu je bila omrežnina za dogovorjeno moč za časovni blok 1 za ta mesec zaračunana po tarifni postavki za moč, kot je ta določena v Aktu o določitvi tarifnih postavk za omrežnine elektrooperaterjev (Uradni list RS, št. 97/24) in ne po tarifni postavki za moč, kot je določena v tem zakonu, se ob prvem naslednjem računu izvede poračun preveč zaračunane omrežnine za ta mesec tako, da se odjemalcu prizna strošek omrežnine za dogovorjeno moč po tarifni postavki, določeni v tem zakonu.

(2) V primeru, da za prevzemno-predajno mesto, za katero se izvaja poračun, omrežnino zaračunava dobavitelju distribucijski operater, je poračun omrežnine za posameznega odjemalca iz tega člena dolžan izvesti dobavitelj. Če omrežnino zaračunava končnemu odjemalcu distribucijski operater, je poračun omrežnine za posameznega odjemalca dolžan izvesti distribucijski operater.

(ČRTAN NASLOV POGLAVJA.)

4. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.